

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม 2015

ISSN 1685-6643

จดหมายข่าว งานสุขภาพ

ความร่วมมือไทย - ลาว ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เพื่อส่งเสริมการพัฒนาด้านการแพทย์และสาธารณสุขในประเทศไทยและสาธารณสุขรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สอเบเมษาทำแปดเวียนบรรจบ
องค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

พระชนม์ครบทุกสิบพรรษา
ทั่วทุกทล้าถวายพระพร ทอพระเลวัญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

สารบัญ

2	Dental's Clinic: Ameloblastoma และแนวทางในการรักษา	6	Nurse: หมอนนมแม่ ตัวช่วยในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา
3	Laboratory: โรค "ปวดหัวทอย"	8	Pharmacy: "อัญชัน" ประโยชน์ที่ควรรู้
4	Doctor's Office: การตรวจคัดกรองภาวะดาวน์ซินโดรม ของทารกในครรภ์	9	Public health: พิชัยจากขยะ
		10	Physical Therapy: ทำไมเป็นโรคหัวใจต้องทำกายภาพบำบัด
		12	กระดานข่าว

โรค “ปวดหัวหอย”

โรคปวดหัวหอย หรือโรคพยาธิหอยโข่ง (Eosinophilic meningoencephalitis) เกิดจากการกินหอยที่มีระยะตัวอ่อนของพยาธิตัวกลม *Angiostrongylus cantonensis* ซึ่งเป็นพยาธิที่อาศัยอยู่ในปอดของหอยหอยที่สำคัญคือหอยโข่งและหอยทากยักษ์ซึ่งพบได้ทั่วโลก แต่พบผู้ป่วยมากในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับประเทศไทยพบมากทางภาคอีสานในกลุ่มคนที่นิยมกินหอยที่ปรุงดิบๆ หรือสุกๆ ดิบๆ ที่เรียกว่าก๋วยหอยนิยมเป็นกับแกล้มในการดื่มสุรา การเจ็บป่วยจะเกิดภายหลังการติดพยาธิ 2 - 8 สัปดาห์ อาการที่พบได้แก่คลื่นไส้ อาเจียน คอแข็ง และปวดหัวอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นอาการที่พบได้บ่อยที่สุด โดยทั่วไปอาการป่วยจะหายไปตัวเองโดยไม่มีการรักษาที่เฉพาะเจาะจง อย่างไรก็ตามอาจพบอาการทางประสาทและบางรายอาจเสียชีวิตได้ (แต่พบได้น้อย) เนื่องจากพยาธิไม่สามารถอาศัยอยู่ในร่างกายมนุษย์ได้นาน

ในธรรมชาติพยาธินี้อาศัยอยู่ในหลอดเลือดแดงของปอดหนูจึงเรียกว่า **“พยาธิปอดหนู”** ตัวอ่อนระยะแรกจะปนออกมากับขี้หนูอยู่ตามพื้นดิน ตัวอ่อนนี้จะไชเข้าไปในหอยและเจริญเป็นตัวอ่อนระยะติดต่อยู่ในหอยเมื่อหนูมากินหอย ตัวอ่อนที่อยู่ในหอยจะไชทะลุกระเพาะอาหารเดินทางไปพัฒนาการเจริญเติบโตที่สมองและเยื่อหุ้มสมองของหนู และสุดท้ายจะกลับลงไปปอดเป็นตัวแทนที่ปอดของหนู ส่วนคนนั้นไม่ใช่ที่อยู่ตามธรรมชาติของพยาธิชนิดนี้ ถ้าหากคนบังเอิญไปกินหอยที่มีตัวอ่อนอยู่ ตัวอ่อนของพยาธิจะเดินทางไปพัฒนาการเจริญเติบโตที่สมองและเยื่อหุ้มสมองของคนเช่นเดียวกับในหอย แต่ไม่สามารถกลับลงไปเจริญไปเป็นตัวแก่ที่สมบูรณ์ที่ปอดได้ ตัวพยาธิจะอยู่ที่สมองและเยื่อหุ้มสมองของคนประมาณ 1 - 2 เดือนเท่านั้นก็จะตายไป

การตรวจวินิจฉัยการติดพยาธิ *Angiostrongylus cantonensis* เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก เนื่องจากไม่มีการตรวจที่จำเพาะต้องอาศัยข้อมูลการกินอาหารของผู้ป่วยว่าได้กินหอยที่ปรุงไม่สุกหรือไม่ ในทางอ้อมอาจพบเบาะแสที่บ่งชี้การติดพยาธิจากการตรวจเลือดและน้ำไขสันหลัง เช่น การเพิ่มขึ้นของเม็ดเลือดขาวชนิด eosinophil แต่เม็ดเลือดขาวชนิดนี้อาจจะตรวจไม่พบในช่วงเริ่มต้นของการติดเชื้อการรักษานั้นไม่มีการรักษาใดที่เฉพาะเจาะจงต่อการติดพยาธิชนิดนี้ โดยทั่วไปใช้การรักษาแบบประคับประคองอาการเท่านั้น เช่น การเจาะน้ำไขสันหลังและการให้ยาเพื่อลดอาการปวดหัว เป็นต้น ดังนั้นทางที่ดีที่สุดคือการให้คำแนะนำเรื่องการรับประทานอาหารที่ปรุงสุกและสะอาด เพื่อเป็นการป้องกันการเป็นโรค “ปวดหัวหอย”

หอยโข่งหรือหอยโข่ง

หอยทากยักษ์

พยาธิตัวแก่ที่อยู่ในปอดหนู

พยาธิตัวอ่อนระยะติดต่อยู่ในหอย